

י"ב בחשוון, תשע"ח, 1.11.2017

גיליון מס' 582

פרשת וירא

סיפורן של שתי העקידות

מאת מהר"ת אביטל אנגלברג, עין הנצי"ב

"קח נא את בנך את חידך אשר אהבת את יצחק" (כב, ב)

בפרשיה הקודמת נפגשנו בישמעאל, בנו של אברהם. פגשנו בו בעקבות לידת יצחק, ששרה דורשת מאברהם לגרשו: וּתֹאמֶר לְאַבְרָהָם גֵּרֶשׁ הָאִמָּה הַזֹּאת וְאֵת בְּנָהּ כִּי לֹא יִרְשׁ בֶּן הָאִמָּה הַזֹּאת עִם בְּנֵי עִם יִצְחָק. וַיֵּרַע הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינָיו אַבְרָהָם עַל אֹדֶת בְּנוֹ. וַיֹּאמֶר אֱ-לֹהִים אֶל אַבְרָהָם אַל יֵרַע בְּעֵינֶיךָ עַל הַנְּעַר וְעַל אֲמִתְּךָ כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֲלֶיךָ שְׂרָה שְׂמַע בְּקֹלָהּ כִּי בְיִצְחָק יִקְרָא לָהּ זֶרַע. וְגַם אֵת בֶּן הָאִמָּה לְגוֹי אֲשִׁימְנוּ כִּי זֶרַעךָ הוּא (כא, י-ג).

מיד אחרי שאברהם מגרש את ישמעאל והגר, מגיעה הדרישה לעקידתו של יצחק. כאשר קוראים את שתי הפרשיות בעיון, נדמה כי בסיפורו של ישמעאל ישנם הקשרים ונקודות דמיון רבות לעקידת יצחק, עד שיש שיגדירו גם את סיפורו של ישמעאל- כעקידה נוספת. הרי אברהם נדרש לשלח את שני בניו. נדרש ממנו לעשות דבר הנוגד את האינסטינקט הבסיסי של אב לילדיו. בשתי הפעמים הוא עושה זאת השכם בבוקר: "וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח לְחֶם וְחֶמֶת מִיַּם וַיִּתֵּן אֶל הַגֵּר שֵׁם עַל שְׂכָמָה וְאֵת הַיֶּלֶד וַיִּשְׁלְחֵהּ וַתֵּלֶךְ וַתִּתְעַעַ... (כא, יד) וכן בעקידת יצחק: "וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר... וַיִּקַּח אֵת שְׁנֵי נְעָרָיו אֹתוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ, וַיִּבְקַע עֲצֵי עֵלֶה וַיִּקַּם וַיִּלְדֵּךְ" (כב, ג).

בשתי הפרשיות נדמה כי מותו של הילד וודאי. אצל ישמעאל- בגלל ייאושה של אמו: "וַתִּשְׁלַךְ אֵת הַיֶּלֶד תַּחַת אֶחָד הַשִּׁיחִים. וַתֵּלֶךְ וַתֵּשֶׁב לָהּ מִנְּגַד הַרְחֵק כְּמִטְחָוִי קִשְׁתָּ כִּי אֲמַרְהָ אֶל אֶרְצָהּ בְּמֹת הַיֶּלֶד..." (כא, טז). ולגבי יצחק "וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֵת יְדוֹ וַיִּקַּח אֵת הַמֵּאֲכָלֶת לְשַׁחֵט אֵת בְּנוֹ" (כב, י).

ולבסוף, בשני המקרים הילדים ניצלים בזכות מלאך ה' הפותח את עיני הגר ואברהם- "וַיִּקְרָא מְלֶאכֶךְ אֱלֹהִים אֶל הַגֵּר מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר לָהּ מַה לָּךְ הַגֵּר אֵל תִּירָאִי" (כא, יז), וכן אצל אברהם ויצחק: "וַיִּקְרָא אֲלָיו מְלֶאכֶךְ ה' מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אֶל תִּשְׁלַח יְדְךָ אֶל הַנְּעָר... (כב, יב).

הדמיון בין שתי הפרשיות, או לפחות- הסמיכות ביניהם זועק דרשני.

אני מבקשת להציע שעצם הדמיון ביניהם מעלה שאלות על טוב ורע גמור. האם באמת ישמעאל היה כל כך רע כפי שמוצג ברוב המדרשים? ובעיקר- מה הדמיון בין שני הסיפורים בא ללמד?

בניגוד לפרשנותו של רבי עקיבא, המייחס לישמעאל חטאי ע"ז, גילוי עריות ו/או שפיכות דמים, אולי עצם המחשבה כי גם סיפור ישמעאל טומן בחובו עקידה או ניסיון, מהווה אתגר ומערערת את הדיכטומיה הרגילה של ישמעאל כבן הרע. (בדומה לבית מדרשו של רבי ישמעאל, הטוען לריב על הירושה למשל).

ומה מטרת ערעור זה?

אולי המטרה היא להראות שלמרות השוני, יש דמיון בין 2 האחים, ושלשניהם הובטח שיהיו גוי גדול. גורלם שונה אך יש בו דמיון. העקידה שנחצבה בלבבם. מסע החניכה לגוי גדול, שהשאיר בהם את עקידת הלב, שגם יצחק וגם אחיו, דווקא בגלל נקודות הדמיון, לעד יישארו אחים במריבתם.

ואולי- שלא לשכוח את הנעקד. גם אם הוא 'האחר', 'הזר', ישמעאל. גם לו הבטיח הקב"ה רבות. גם הוא עבר דברים קשים, אך הוא קיים. כאשר מוקד עזיבתו את הסיפור 'שלנו' הוא בסצנה כל כך דומה לסיפור שיכונן את המשך דרכנו, אולי ראוי ללמוד מכאן, שגם הוא מכונן. שסיפורו אולי המשיך 'בחוש', אך קיומו ומקומו ראויים למקום ולמחשבה, גם לנו, ממשיכי דרכה של עקידת יצחק.

מהר"ת אביטל אנגלברג – רמ"ת במדרשת עין הנצי"ב. למדה בתכנית ההלכה במדרשת לינדנבאום. והוסמכה לרבנות אורתודוקסית מטעם ישיבת מהר"ת בניו יורק. בעלת תואר ראשון בתיאטרון ותואר שני בתלמוד. מנחת קבוצות, מלמדת גמרא והלכה במסגרות שונות. עוסקת רבות במושג האמת ובהתפתחות ההלכה אצל חז"ל. כיום מתגוררת עם בן זוגה ושתי בנותיה בקיבוץ עין הנצי"ב.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il